

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	6MCdo/15/2013
Identifikačné číslo spisu:	6710205257
Dátum vydania rozhodnutia:	18.06.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Daniela Švecová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:6710205257.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky vo veci starostlivosti o maloletého S. H., nar. XX. X. XXXX, bývajúceho u matky, zastúpeného kolíznym opatrovníkom Úradom práce, sociálnych vecí a rodiny Zvolen, dieťa rodičov matky S.. Z. V., nar. X. X. XXXX, bývajúcej vo L., J. H. XXXX/XX a otca S. H., nar. XX. X. XXXX, bývajúceho v O. J., I. XXX/X, o návrhu matky na udelenie súhlasu podať žiadosť o zmenu priezviska maloletého dieťaťa, vedenej na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 5 P 148/2010, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Okresného súdu Zvolen z 25. apríla 2013 č. k. 5 P 148/2010-268 a proti uzneseniu Krajského súdu v Banskej Bystrici z 2. júla 2013 sp. zn. 13 CoP 58/2013 takto

rozhodol:

Najvyšší súd Slovenskej republiky uznesenie Krajského súdu v Banskej Bystrici z 2. júla 2013 sp. zn. 13 CoP 58/2013 a uznesenie Okresného súdu Zvolen z 25. apríla 2013 č. k. 5 P 148/2010-268 z r u š u j e.

Účastníkom náhradu trov dovolacieho konania nepriznáva.

Odôvodnenie

Okresný súd Zvolen (ďalej aj „súd prvého stupňa“ alebo „prvostupňový súd“) rozsudkom z 10. apríla 2012 č. k. 5 P 148/2010-255 zamietol návrh matky na udelenie súhlasu podať žiadosť o zmenu priezviska maloletého a zároveň rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. Tento rozsudok nadobudol právoplatnosť podľa vyznačenia v spise 10. mája 2012.

Následne Okresný súd Zvolen uznesením z 25. apríla 2013 č. k. 5 P 148/2010-268 uložil matke povinnosť zaplatiť náhradu trov konania štátu 325,36 Eur, a to v mesačných splátkach po 23,24 Eur počnúc dňom právoplatnosti rozhodnutia vždy do pätnásteho dňa v mesiaci na príjmový účet súdu vedený v Štátnej pokladnici, pod následkom straty výhody splátok v prípade nezaplatenia čo len jednej z nich. Takto rozhodol poukazujúc na to, že štát platil znalečné za znalecké dokazovanie nariadené na žiadosť matky, preto jej vznikla povinnosť uhradiť tieto trovy podľa § 148 ods. 1 O. s. p.

Krajský súd v Banskej Bystrici ako odvolací súd (ďalej aj „odvolací súd“) na odvolanie matky uznesením z 2. júla 2013 sp. zn. 13 CoP 58/2013 uznesenie súdu prvého stupňa o uložení povinnosti matke zaplatiť

náhradu trov štátu potvrdil. Potvrdenie uznesenia súdu prvého stupňa odôvodnil jeho vecnou správnosťou, pričom v súvislosti s odvolacími námietkami matky uviedol, že rozhodnutie o trovách preddavkovaných štátom nie je nedielnou súčasťou rozsudku vo veci samej, pretože nemá viazaný význam so samotným predmetom konania, a okrem toho rozhodnutie vo veci samej nemohlo voči štátu nadobudnúť právoplatnosť, pretože mu nebolo vôbec doručené.

Na základe podnetu matky podal proti označeným uzneseniam prvostupňového i odvolacieho súdu mimoriadne dovolanie generálny prokurátor Slovenskej republiky. Navrhol obe uznesenia zrušiť a vec vrátiť súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Mimoriadne dovolanie odôvodnil nesprávnym právnym posúdením veci oboma súdmi. Uviedol, že právny záver súdov nemá oporu v platnej právnej úprave a je v rozpore s § 166 ods. 1 O. s. p. Súd prvého stupňa totiž rozhodol o trovách štátu takmer rok po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej bez toho, aby účastníci konania navrhli doplnenie rozsudku. Namietal tiež, že právny záver odvolacieho súdu o možnosti doplniť rozhodnutie kedykoľvek, ak nebolo doručené štátu, nemá oporu v platnej právnej úprave.

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O. s. p.) po zistení, že tento opravný prostriedok podal včas generálny prokurátor Slovenskej republiky (§ 243g O. s. p.) na základe podnetu matky ako účastníčky konania (§ 243e ods. 1 a 2 O. s. p.), bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O. s. p. v spojení s § 243a ods. 3 O. s. p.) preskúmal napadnuté uznesenia a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie je opodstatnené.

Podľa § 151 ods. 1 veta prvá O. s. p. o povinnosti nahradiť trovy konania rozhoduje súd na návrh spravidla v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí.

Podľa § 151 ods. 3 veta prvá O. s. p. v zložitých prípadoch, najmä z dôvodu väčšieho počtu účastníkov konania alebo väčšieho počtu nárokov uplatňovaných v konaní súd môže rozhodnúť, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej; ustanovenie § 166 sa nepoužije.

Podľa § 166 ods. 1 O. s. p. ak nerozhodol súd v rozsudku o niektorej časti predmetu konania, o trovách konania alebo o predbežnej vykonateľnosti, môže účastník do pätnástich dní od doručenia rozsudku navrhnúť jeho doplnenie. Súd môže rozsudok, ktorý nenadobudol právoplatnosť, doplniť aj bez návrhu.

Citované ustanovenie § 151 ods. 1 veta prvá O. s. p. treba podľa názoru dovolacieho súdu interpretovať v spojitosti s odsekom 3 veta prvá tohto ustanovenia, t. j. tak, že pokiaľ súd nerozhodne, že o trovách konania rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej, potom má povinnosť rozhodnúť o trovách konania v rozhodnutí, ktorým sa konanie končí. Ak napriek tomu o trovách konania v rozhodnutí vo veci samej nerozhodne, môže o nich v zmysle citovaného ustanovenia § 166 ods. 1 O. s. p. rozhodnúť doplniacim rozsudkom, a to na návrh účastníka podaný do pätnástich dní od doručenia rozsudku, alebo môže rozsudok doplniť aj bez návrhu, no len do doby, kým nenadobudne právoplatnosť. Je teda vylúčené, aby dopĺňal rozsudok z vlastnej iniciatívy až po jeho právoplatnosti.

Ustanovenia §§ 137 až 151a O. s. p. určujú pravidlá nielen pre rozhodovanie o trovách konania účastníkov, ale aj pre rozhodovanie o trovách, ktoré platil štát (§ 148 O. s. p. a § 151 ods. 6 O. s. p.). Povinnosť súdu rozhodnúť o trovách konania sa preto týka nielen trov konania účastníkov, ale aj trov štátu. V rozhodnutí, ktorým sa konanie končí, je preto súd povinný rozhodnúť aj o trovách štátu, ak nerozhodol, že o nich rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Ak o týchto trovách opomenie rozhodnúť, môže o nich bez návrhu rozhodnúť doplniacim rozhodnutím, ale len kým rozhodnutie vo veci samej, resp. rozhodnutie, ktorým sa konanie končí, nenadobudne právoplatnosť.

V preskúmvanej veci súd prvého stupňa v rozhodnutí vo veci samej nerozhodol o trovách štátu a ani nerozhodol, že o nich rozhodne do 30 dní po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej. Následne takmer rok po právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej z vlastnej iniciatívy uznesením rozhodol o trovách štátu uložením povinnosti matke zaplatiť ich. Odvolací súd považoval takéto rozhodnutie za správne

poukazujúc na to, že rozhodnutie vo veci samej nebolo štátu doručené, preto voči nemu nenadobudlo právoplatnosť a netvorilo prekážku pre rozhodnutie o trovách štátu.

Dovolací súd (zhodne s názorom generálneho prokurátora) považuje vyššie uvedený právny záver odvolacieho súdu za neudržateľný, a teda za nesprávny, pretože odporuje platnej právnej úprave, zvyhodňuje štát a narúša princíp právnej istoty nastolenej právoplatnosťou rozhodnutia vo veci samej. Rozsudok súdu prvého stupňa o zamietnutí návrhu matky bol totiž riadne doručený účastníkom konania, a to matke, otcovi a kolíznemu opatrovníkovi, preto nadobudol právoplatnosť. Nebolo povinnosťou prvostupňového súdu doručovať tento rozsudok aj osobitne štátu (konajúcemu súdu), pretože nešlo o prípad upravený v § 94 ods. 4 O. s. p., v zmysle ktorého ak sa má podľa rozsudku plniť z finančných prostriedkov, s ktorými hospodári súd, účastníkom konania je v tejto časti aj štát, za ktorý koná príslušný súd. Ochrana záujmov štátu spočívajúca v povinnosti súdu rozhodnúť o trovách, ktoré štát platil, je úradnou povinnosťou konajúceho súdu. Táto povinnosť mu vyplýva z § 151 ods. 6 O. s. p., v zmysle ktorého o trovách štátu súd rozhodne aj bez návrhu. Pokiaľ súd prvého stupňa v rozsudku nerozhodol o trovách štátu a nerozhodol o nich bez návrhu ani do právoplatnosti rozsudku, bolo vylúčené, aby o nich rozhodol neskôr mimoriadnym dovolaním napadnutým uznesením, vydaným navyše takmer po uplynutí jedného roka od právoplatnosti rozhodnutia vo veci samej.

Mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora vyčítajúce súdom v základnom konaní nesprávne právne posúdenie veci bolo preto dôvodné. Dovolací súd považuje za potrebné poznamenať, že nerešpektovanie ustanovenia § 166 ods. 1 O. s. p. súdom prvého stupňa i odvolacím súdom malo za následok aj porušenie článku 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), podľa ktorého štátne orgány môžu konať iba na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, a tiež porušenie článku 13 ods. 1 písm. a) ústavy, podľa ktorého povinnosti možno ukladať zákonom alebo na základe zákona, v jeho medziach a pri zachovaní základných práv a slobôd (por. závery Ústavného súdu Českej republiky vyslovené v náleze z 11. 2. 2004 sp. zn. I. ÚS 672/03 a aj v náleze z 10. 12. 2014 sp. zn. IV. ÚS 113/13).

So zreteľom na uvedené dovolací súd podľa § 243b ods. 1 O. s. p. v spojení s § 243i ods. 2 O. s. p. uznesenie odvolacieho súdu i uznesenie súdu prvého stupňa zrušil. Nerozhodol však o vrátení veci na ďalšie konanie, pretože takéto konanie z povahy veci (z dôvodov, pre ktoré boli uznesenia zrušené) neprichádza do úvahy.

Matke maloletého úspešnej v konaní o mimoriadnom dovolaní a ani ostatným účastníkom dovolací súd náhradu trov tohto konania nepriznal, pretože im v súvislosti s ním žiadne nevznikli.

Toto rozhodnutie prijal senát Najvyššieho súdu Slovenskej republiky pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

P o u č e n i e : Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.